8.47x34.05 | 1 | עמוד 16 | הארץ - THE MARKER | 21.12.2006 | 10315263-1
85300

המשנה לנגיד: "תקציב צה"ל מקטין את הצמיחה של המשק"

"תגובה תקציבית היסטרית לתוצאות המלחמה כמעט מוטטה את ישראל. אני מדבר כמובן על ההעלאה הדרמטית בתקציבי הביטחון בשנים שלאחר מלחמה יום הכיפורים", אמר שר האוצר לשעבר, דן מרידור, ביום המישי שעבר, בכנס "ביטחון לאומי או כלכלת ביטחון", שערך מוסד שמואל נאמן.

לדברי מרידור, "תקציב הביטחון ב-74' היה גבוה ב-45% מתקציב הביטחון ב-73'. תקציבי הביטחון גדלו לאחר 73' בצורה מדהימה מדי שנה עד שהגיעו ל-24% מהתמ"ג ב-85' (במונחים של היום מדובר ביותר מ-150 מיליארד שקל - מ.ב)".

"באותה שנה, בתוכנית ל"יצוב המשק' נעשתה מהפכה. ישראל החזירה את עצמה מהפנטסיה שבה חיינו לעולם הריאלי. היינו על סף התהום. הנכונות של שר הביטחון, יצחק רבין ז"ל, לחתוך בתקציב הביטחון לעומק, בניגוד לעמדות הממסד הבטחוני, תרמה לפני 21 שנה להצלת המשק".

מרידור הוסיף כי החזרה למדיניות כלכלית שפויה ב-85' - פחות תקציב לצבא ויותר לתחומים אזרחיים - איפשרה צמיחה במשק: "יש במשק פוטנציאל צמיחה עצום. מ-85'-2005 המשק צמח ב-4.5% בשנה. זה הרבה. מדינות ה-OECD, שאנחנו רוצים להיות חלק מהן, מוציאות 2.5%-2% מהתמ"ג שלהן על ביטחון. ישראל מוציאה סכום השווה ל-8.5%-9% מהתמ"ג שלה על צריכה ביטחונית. אי אפשר להישאר עם הוצאה גבוהה כל כך. הכלכלה שוב תשקע. תקציב הביטחון לא קוצץ בעשרות השנים האחרונות. ירדנו מ-24% מהתמ"ג ב-85' ל-9% ב-2005 מכיוון שהתמ"ג עלה בצורה נאה ביותר בעשרים השנים האחרונות".

מרידור מונה לפני כשנתיים וחצי על ידי שר הביטחון דאז, שאול מופז, לעמוד בראש צוות בכיר של אנשי ביטחון וכלכלה כדי לגבש את "תפישת הביטחון הלאומי" של ישראל. הצוות סיים את עבודתו ערב מלחמת לבנון השנייה. מסקנותיו, שהוצגו לראש הממשלה, למטכ"ל ולראשי מוסדות ביטחוניים, חסויות; רק בודדים יזכו לקרוא את הדו"ח המלא. אחרים יקבלו לקריאה את עיקריו.

י"ם של כסף
מוטי בסוק

אקשטיין: "הביטחון אינו רק עול תקציבי המקטין שירותי חברה, חינוך, רווחה ובריאות. הוא מסיט מקורות כלכליים לפעילות כלכלית עם תרומה אפסית לפיתוח הכלכלי"

מרידור סיפר בכנס כי "ההמלצה שלנו היא להוריד את התקציב הריאלי של מערכת הביטחון בעשור הקרוב ללא שינוי. ההנחה שלנו היא כי נצמח בממוצע ב-4% בשנה בעשור הקרוב. הקפאת התקציב הריאלי והצמיחה הגבוהה יקטינו את היחס בין תקציב הביטחון לתוצר מ-8.5%-9% ל-5%-5.5% בעוד עשור".

מרידור הדגיש כי ישראל צריכה להיזהר שלא לחזור על הטעות שנעשתה לאחר מלחמת יום הכיפורים, מתוך היסטריה. לדבריו, לאחר מלחמת לבנון, "אין ספק כי הצבא זקוק לתוספת כספית חד-פעמית. עם זאת, לא יהיה נכון לחזור למצב שהיה לפני המלחמה. כל נושא צריך להיבחן לגופו". לדעתו יש לאמץ את התוכנית של הצוות, שכן "האמת הכלכלית לא משתנה בגלל המלחמה. הדו"ח תקף כעת כפי שהיה תקף לפני המלחמה. הוצאה חד-פעמית נדרשת בגלל המלחמה. הצבא לא יוכל בלעדיה. ואולי נדרשת גם הוצאה לחידוש ההרתעה. בעניין הזה חשוב לבחון מה חושבים הסורים והאיראנים. אבל הוצאה מעבר לכך תהיה שגיאה. כל תוואי אחר יחזיר אותנו לטעות של יום הכיפורים. הגדלה בתקציב תביא להגדלת החוב הציבורי".

לדברי מרידור, מאז שקמה ישראל לא גובשה אף פעם בצורה מוסמכת ומסודרת תפישת הביטחון הלאומי, במסמך כתוב, הרואה קדימה את המצב הביטחוני, הכלכלי, החברתי, המשפטי ותחומים נוספים, ונותן תשובות לממשלה ולכוחות הביטחון. "היו דיבורים כי ראש הממשלה ושר הביטחון הראשון, דוד בן-גוריון, כתב מסמך כזה ב-50'-51'. חיפשתי ולא מצאתי".

פרופ' צבי אקשטיין, המשנה לנגיד בנק ישראל, דיבר בכנס על "עלות, תועלת והתייעלות כלכלית בהוצאות הביטחון". לדבריו, "התרעלת היחידה בקיומו של כוח צבאי היא ביצירת ביטחון לכלל האוכלוסייה כדי שתוכל לקיים חיים שגרתיים ופעילות כלכלית. יצירת ביטחון נחוצה לכלכלה כל הזמן ולא רק כאשר נמצאים בלחימה. שינויים במצב הגיאו-פוליטי, מלחמות או תהליכי שלום, שהביאו להגדלת תחושת הבטחון, הביאו להגברת תהליכי הצמיחה של המשק".

לדברי אקשטיין, העלות הכלכלית של צבא גדול כברה. הדרגמאות להשפעה החיובית של המו"פ הביטחוני על פיתוחים כלכליים אזרחיים הן טיפה ביחס לתקציב האדיר של צה"ל. לדבריו, תקציב צה"ל מקטין באופן משמעותי את יכולת הצמיחה של המשק. "הביטחון אינו רק עול תקציבי המקטין שירותי חברה, חינוך, רווחה ובריאות, הוא מסיט מקורות כלכליים לפעילות כלכלית עם תרומה אפסית לפיתוח הכלכלי". לדעתו, "העוצמה הכלכלית של ישראל חשובה במידה לא פחותה מהביטחון הצבאי בתחושת היציבות הנדרשת לקיומה של כלכלה בריאה".